

**Kodeks
postępowania
cywilnego. Tom IV.
Komentarz do art. 730–1095(1)**

Kodeks postępowania cywilnego

z dnia 17 listopada 1964 r. (Dz.U. Nr 43, poz. 296)

Tekst jednolity z dnia 19 lipca 2019 r. (Dz.U. 2019, poz. 1460)¹

(zm.: Dz.U. 2015, poz. 1634; 2018, poz. 398; 2019, poz. 55, poz. 1043, poz. 1146, poz. 1469, poz. 1495, poz. 1649, poz. 1655, poz. 1798, poz. 1802, poz. 1818, poz. 2070, poz. 2128, poz. 2217; druk sejmowy Nr 45)

(...)

¹ Tekst jednolity ogłoszono dnia 5.08.2019 r.

Część druga. Postępowanie zabezpieczające

(oznaczenie oraz tytuł księgi pierwszej – uchylone)

Tytuł I. Przepisy ogólne

Literatura: *M. Allerhand*, Kodeks postępowania cywilnego, cz. II. Postępowanie egzekucyjne i zabezpieczające, Lwów 1933; *M. Anhalt*, Zabezpieczenie powództwa w okresie zawieszenia postępowania, PPC 1934, Nr 16–17; *M. Bączyk*, Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną wykonaniem zabezpieczenia w postępowaniu zabezpieczającym, w: *J. Gudowski, K. Weitz* (red.), *Aurea Praxis Aurea Theoria*. Księga pamiątkowa ku czci Profesora Tadeusza Erecińskiego, Tom 2, Warszawa 2011; *W. Broniewicz*, Głosa do uchw. SN z 13.3.1975 r., III CZP 2/75, OSP 1976, Nr 3; *tenże*, Interes prawny przy powództwie o zasądzenie świadczenia, ZN UŁ 1964, Nr 37; *W. Broniewicz, A. Marciniak, I. Kunicki*, Postępowanie cywilne w zarysie, Warszawa 2016; *S. Cieślak*, Stosunek postępowania arbitrażowego do innych rodzajów postępowania cywilnego, ADR 2011, Nr 4(16); *tenże*, Suma przymusowa przy zabezpieczeniu roszczeń niepieniężnych, w: *A. Barańska, S. Cieślak* (red.), *Ars in vita. Ars in iure*. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Januszowi Jankowskiemu, Warszawa 2018; *tenże*, Wpływ postępowania upadłościowego na postępowanie w sprawach gospodarczych, Pal. 2008, Nr 9–10; *M. Cieśliński*, Postępowanie zabezpieczające w sprawach o rozwód, Warszawa 2010; *M. Cieśliński, K. Kondlak*, Postępowanie zabezpieczające a wolność prasy, PS 2000, Nr 3; *M. Czajkowska-Dąbrowska*, Zatrzymanie towarów na granicy jako środek ochrony własności intelektualnej – perspektywy polskie, PPH 1997, Nr 12; *E. Czarny-Drożdżek*, Zakaz publikacji jako zabezpieczenie powództwa w sprawach cywilnych skierowanych przeciwko prasie, PS 2014, Nr 1; *S. Dalka*, Postępowanie zabezpieczające. Zagadnienia egzekucji sądowej w Polsce 1994, Nr 1; *S. Dalka, J. Rodziejewicz*, Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne, Komentarz do części drugiej kodeksu postępowania cywilnego, Gdańsk 1994; *B. Dobrzański, J. Ignatowicz* (red.), Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz, Warszawa 1975; *H. Dolecki, T. Wiśniewski* (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, Tom IV, Warszawa 2014; *J. Dominowska*, Zabezpieczenie roszczeń alimentacyjnych matki i dziecka przed urodzeniem się dziecka i po jego urodzeniu, PS 2015, Nr 4; *S. Duda*, Termin upadku zabezpieczenia roszczenia pieniężnego zabezpieczonego poprzez obciążenie nieruchomości obowiązaniem hipoteką przymusową, Pal. 2016, Nr 4; *T. Ereciński*, Arbitraż a sądownictwo państwowe, PUG 1994, Nr 2; *tenże*, O zabezpieczeniu nowocynym, PS 1992, Nr 3; *tenże* (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Część pierwsza. Postępowanie rozpoznawcze. Część druga. Postępowanie zabezpieczające, Tom IV, Warszawa 2016; *tenże* (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Międzynarodowe postępowanie cywilne. Sąd polubowny (arbitrażowy), Tom VI, Warszawa 2017; *tenże* (red.), System Prawa Procesowego Cywilnego (red. tomu *A. Jakubecki*), Postępowanie zabezpieczające, Tom V, Warszawa 2016; *T. Ereciński, J. Ciszewski*, Międzynarodowe postępowanie cywilne, Warszawa 2000; *T. Ereciński, K. Weitz*, Zabezpieczenie roszczeń dochodzonych przed sądem polubownym, w: *T. Ereciński, K. Weitz*, Sąd arbitrażowy, Warszawa 2008; *K. Flaga-Gieruszyńska*, Jurysdykcja krajowa i uznawanie orzeczeń sądów zagranicznych. Polska i Standardy Europejskie, Kraków 1999; *R. Flejszar*, Podstawy zabezpieczenia roszczeń w postępowaniu zabezpieczającym – wybrane zagadnienia (art. 730¹, art. 753 i 753¹ k.p.c.), w: *H. Dolecki, K. Flaga-Gieruszyńska* (red.), *Ewolucja polskiego postępowania cywilnego wobec przemian politycznych, społecznych i gospodarczych*. Materiały Konferencji Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr Postępowania Cywilnego Szczecin–Niechorze, Warszawa 2009; *tenże*, Przedsiębiorstwo oraz gospodarstwo rolne jako przedmiot zabezpieczenia i egzekucji po nowelizacji k.p.c. z dnia 2 lipca 2004 r., w: *Czterdziestolecie kodeksu postępowania cywilnego*, Kraków 2006; *K. Gajda-Roszczyńska*, Czy koszty procesu cywilnego podlegają zabezpieczeniu w postępowaniu zabezpieczającym?, PPC 2015, Nr 1; *E. Gapska*, Efektywność hipoteki przymusowej jako sposobu zabezpieczenia roszczeń, w: *A. Barańska, S. Cieślak* (red.), *Ars in vita. Ars in iure*. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Januszowi Jankowskiemu, Warszawa 2018; *S. Garlicki*, Notatka polemiczna, Pal. 1961, Nr 1; *tenże*, Zabezpieczenie wniosku o ustanowienie służebności drogi koniecznej, Pal. 1962, Nr 3–4; *I. Gil*, Postępowanie zabezpieczające, Sopot 2017; *taż*, Postępowanie zabezpieczające na etapie poprzedzającym ogłoszenie upadłości, Warszawa 2012; *W. Głodowski*, Zabezpieczenie roszczeń dochodzonych przed sądem polubownym, ADR 2009, Nr 1; *W. Głodowski, J. Mucha*, Kilka uwag

o zabezpieczeniu przez zarząd przymusowy na tle rodzajów zabezpieczenia roszczeń w postępowaniu cywilnym, PPE 2013, Nr 7–9; A. Górski, Postępowanie zabezpieczające przed sądem polubownym w świetle nowelizacji KPC, MoP 2006, Nr 18; *tenże*, Wniosek o udzielenie zabezpieczenia w świetle nowelizacji KPC, MoP 2006, Nr 1; J. Gudowski, Kodeks postępowania cywilnego, tekst, orzecznictwo, piśmiennictwo, Tom II, Warszawa 1998; *tenże*, Przegląd orzecznictwa z zakresu prawa cywilnego procesowego (za I półrocze 1993 r.), PS 1996, Nr 4; A. Hrycaj, A. Jakubecki, A. Witosz (red.), System Prawa Handlowego. Tom 6. Prawo restrukturyzacyjne i upadłościowe, Warszawa 2016; J. Ignatowicz, Ochrona posiadania, Warszawa 1963; M. Łżykowski, Charakterystyka prawna uprawdopodobnienia w postępowaniu cywilnym, NP 1980, Nr 3; *tenże*, Naprawienie szkody wyrządzonej wykonaniem zabezpieczenia, Pal. 1979, Nr 10; *tenże*, Przesłanki zabezpieczenia powództwa, Pal. 1985, Nr 11; *tenże*, Wpływ zabezpieczenia powództwa na przebieg procesu cywilnego, Pal. 1982, Nr 1–3; *tenże*, Zabezpieczenie roszczeń alimentacyjnych, NP 1982, Nr 1–2; *tenże*, Zarządzenia tymczasowe a postanowienia z art. 443 k.p.c. wydawane w toku procesu o rozwód, RPEiS 1982, z. 1; *tenże*, Zmiana i uchylenie zarządzenia tymczasowego, NP 1982, Nr 7–8; T. Jackowski, Rozstrzygnięcie zażalenia na zabezpieczenie powództwa, Pal. 1961, Nr 1; J. Jagieła, Jurysdykcja krajowa w postępowaniu zabezpieczającym, PiP 2003, Nr 4; *tenże*, Tymczasowa ochrona prawna w postępowaniu cywilnym, Warszawa 2007; *tenże*, Umorzenie postępowania egzekucyjnego w sprawach cywilnych z mocy prawa, PPE 2014, Nr 1–2; A. Jakubecki, Charakter prawny postanowień w sprawach rodziny wydawanych w toku procesu o rozwód, o separacji i o unieważnienie małżeństwa, w: A. Oleszko, A. Dańko-Roesler, R. Pastuszko (red.), Rozprawy z prawa prywatnego. Księga dedykowana Profesorowi Maksymilianowi Pazdanowi, Warszawa 2017; *tenże*, Dochodzenie roszczenia o naprawienie szkody wyrządzonej wykonaniem zabezpieczenia (art. 746 KPC) – Zagadnienia wybrane, w: Księga pamiątkowa Profesora Sławomira Dalki, GSP 2011, t. XXVI; *tenże* (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Tom II. Komentarz do art. 730–1217, Warszawa 2017; *tenże* (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, Tom II, Lex/el. 2019; *tenże*, Postępowanie zabezpieczające w sprawach z zakresu prawa własności intelektualnej, Kraków 2000; *tenże*, Postępowanie zabezpieczające w sprawach z zakresu prawa własności intelektualnej, Kraków 2002; *tenże*, Postępowanie zabezpieczające a zarządzenia sądu opiekuńczego wydawane na podstawie art. 569 § 2 KPC, w: K. Flaga-Gieruszyńska, G. Jędrzejek (red.), Aequitas Sequitur Legem. Księga jubileuszowa z okazji 75. urodzin Prof. Andrzeja Zielińskiego, Warszawa 2014; A. Jakubecki, F. Zedler, Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz, Warszawa 2010; J. Jankowski (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Tom II. Komentarz do art. 758–1088, Warszawa 2019; S. Jędruch, Tymczasowe zarządzenia w toku procesu o rozwód, ZN IBPS 1975, Nr 1; J. Jodłowski, K. Piasecki (red.), Kodeks postępowania cywilnego z komentarzem, Tom I, Warszawa 1989; G. Julke, Doręczenia w sądowym postępowaniu egzekucyjnym, PPE 2004, Nr 5–6; J. Klimkowicz, Interwencja oboczna według kodeksu postępowania cywilnego, Warszawa 1972; Z. Knypl, Postępowanie zabezpieczające, Sopot 2011; Z. Knypl, Z. Merchel, Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji. Komentarz, Sopot 2013; M. Kocur, Zabezpieczenie roszczeń dochodzonych przed sądem polubownym, MoP 2006, Nr 15; K. Korzan, Sądowe postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne w sprawach cywilnych, Warszawa 1986; *tenże*, Zabezpieczenie roszczeń i praw w postępowaniu cywilnym (Studium teoretyczno-procesowe), PPH 1992, Nr 3; J. Korzonek, Postępowanie egzekucyjne i zabezpieczające. Część druga Kodeksu postępowania cywilnego, Tom II, Kraków 1934; D. Kot, Zabezpieczenie roszczeń z tytułu naruszenia autorskich praw majątkowych, MoP 2002, Nr 23; Z. Kruczkowski, M. Pacocha, Zabezpieczenie roszczeń przed sądem polubownym uwagi praktyczne i wnioski de lege ferenda, PPH 2016, Nr 6; Z. Krzemiński, Rozwód. Przepisy. Orzecznictwo. Komentarz, Warszawa 1987; A. Kubas, Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną wykonaniem zabezpieczenia, Transformacje Prawa Prywatnego 2006, Nr 3–4; R. Kuźnicki, Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji. Koszty egzekucji. Komentarz, Wrocław 1998; J. Lapierre, Uznanie powództwa i jego związek z uznaniem roszczenia uregulowanym w Kodeksie cywilnym, SP 1970; L. Łabędzki, Zabezpieczenie roszczenia w postępowaniu polubownym, R.Pr. 2003, Nr 4; Z. Laguna, Uwagi o zabezpieczeniu powództwa, Pal. 1962, Nr 12; J. Łopuski, Konwencja o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych (Lugano 1988) z uwzględnieniem orzecznictwa Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, Bydgoszcz 2001; A. Marciniak, Dochodzenie roszczeń zabezpieczonych zastawem lub hipoteką, Sopot 2001; *tenże*, Podstawa egzekucji sądowej (Tytuł wykonawczy), Łódź 1991; *tenże*, Podstawa egzekucji sądowej (Tytuł wykonawczy), Łódź 1991; *tenże*, Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji. Komentarz, Warszawa 2012; *tenże*, Zbieg egzekucji i zabezpieczenia roszczeń w postępowaniu cywilnym, PPE 2003, Nr 9–10; T. Marek, Odpowiedzialność uprawnionego za szkodę spowodowaną wykonaniem zabezpieczenia, PS 2014, Nr 10; H. Mądrzak, Likwidacja następstw bezpodstawnej egzekucji na tle art. 338 § 1 k.p.c., w: Księga pamiątkowa ku czci Kamila Stefki, Warszawa–Wrocław 1967; *tenże*, Natychmiastowa wykonalność wyroków w procesie cywilnym PRL, AUWr 1965, Nr 35, Prawo XV; T. Misiuk-Jodłowska, Zabez-

pieczenie powództwa zawierającego żądanie uchylecia uchwały walnego zgromadzenia spółdzielni, PS 1993, Nr 7–8; *J. Mokry*, Uznanie powództwa w polskim procesie cywilnym, Wrocław 1970; *M. Muliński*, Zasada minimalnej uciążliwości zabezpieczenia, MoP 2014, Nr 6; *tenże*, Zasada nieobciążania ponad potrzebę strony bierniej postępowania zabezpieczającego i egzekucyjnego, Sopot 2017; *K. Piasecki*, Księgi wieczyste i hipoteka. Komentarz, Bydgoszcz 1995; *K. Piasecki* (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Tom II. Komentarz do artykułów 506–1088, Warszawa 2001; *M. Piekarski*, O zabezpieczeniu powództwa, NP 1964, Nr 4; *tenże*, Postępowanie zabezpieczające, Centralne Zaoczne Studium Nowego Prawa, Katowice 1966; *M. Piekarski*, *M. Wilewski*, Glosa do post. SN z 7.11.1966 r., I PZ 66/66, NP 1968, Nr 10; *J. Pietrzykowski*, Zarządzenie tymczasowe w postępowaniu działowym, NP 1957, Nr 7–8; *K. Pietrzykowski* (red.), Przegląd orzecznictwa i piśmiennictwa z zakresu prawa spółdzielczego za rok 1984 r., Warszawa 1987; *P. Pogonowski*, Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne, Warszawa 2007; *tenże*, Zakaz reformationis in peius w postępowaniu zabezpieczającym i egzekucyjnym, PPE 2004, Nr 4; *M. Pyziak-Szafnicka*, Uznanie długu, Warszawa 1996; *Z. Resich*, *W. Siedlecki* (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, t. I, Warszawa 1975; *ciż* (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, t. II, Warszawa 1976; *M. Romańska*, *O. Leśniak*, w: *J. Ignaczewski* (red.), Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne, Warszawa 2013; Rozpatrzone przez komitet redakcyjny odpowiedzi na pytania prawne, PPC 1934, Nr 23; *S. Rudnicki*, Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga druga. Własność i inne prawa rzeczowe, Warszawa 1996; *tenże*, Komentarz do ustawy o księgach wieczystych i hipotece, Warszawa 1993; *M. Sawczuk*, Wznowienie postępowania cywilnego, Warszawa 1970; *P. Siciński*, Zabezpieczenie roszczenia przez wpis w księdze wieczystej (ze szczególnym uwzględnieniem wpisu zakazu zbywania i obciążania nieruchomości), PS 1999, Nr 7–8; *W. Siedlecki*, Przedmiot postępowania cywilnego, w: *J. Jodłowski* (red.), Wstęp do systemu prawa procesowego cywilnego, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk 1974; *tenże*, Przegląd orzecznictwa, PiP 1970, Nr 10; *C. Smorszczewski*, Jurysdykcja krajowa w sprawach cywilnych i handlowych według konwencji brukselskiej i lugańskiej, KPP 1997, Nr 4; *K. Spatek*, Zabezpieczenie roszczeń w Konwencji z Lugano, PiP 2003, Nr 10; *T. Strumillo*, Zabezpieczenie roszczeń dochodzonych przed sądem polubownym – wybrane zagadnienia. Problem równoległych postępowań prowadzonych przed sądem powszechnym oraz sądem polubownym w przedmiocie stosowania tymczasowych środków zabezpieczających, ADR 2014, Nr 3; *M. Sychowicz*, Postępowanie o zniesienie współwłasności, Warszawa 1976; *M. Szymańska*, Regulacje UNCITRAL w zakresie zabezpieczenia roszczeń dochodzonych przed sądem arbitrażowym (polubownym) a prawo polskie, PPH 2008, Nr 8; *A. Szpunar*, Nabycie własności ruchomości od nieuprawnionego, Kraków 1998; *J. Szwaja*, Wpływ zabezpieczenia przez zajęcia praw z akcji na wykonywanie tych praw przez akcjonariusza, Pr.Sp. 2000, Nr 5; *Z. Świeboda*, Komentarz do kodeksu postępowania cywilnego. Część druga. Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne, Warszawa 2001; *tenże*, Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne: komentarz do części drugiej kodeksu postępowania cywilnego, Warszawa 1994; *A. Tomaszek*, Dochodzenie naprawienia szkody wyrządzonej wykonaniem zabezpieczenia roszczeń niepieniężnych w sprawach dotyczących czynów nieuczciwej konkurencji, MoP 2014, Nr 6; *M. Uliasz*, Komentarz do spraw z zakresu postępowania zabezpieczającego i egzekucyjnego, Warszawa 2013; *tenże*, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz do nowelizacji, Warszawa 2006; *M. Walasik*, Integracja postępowania zabezpieczającego z postępowaniem nieprocesowym, w: *A. Barańska*, *S. Cieślak* (red.), *Ars in vita. Ars in iure*. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Januszowi Jankowskiemu, Warszawa 2018; *E. Warzocha*, Postępowanie zabezpieczające. Komentarz do art. 730–757 KPC, Warszawa 2007; *tenże*, Ustalenie stosunku prawnego lub prawa w sądowym postępowaniu cywilnym, Warszawa 1982; *K. Weitz*, O jurysdykcji krajowej w postępowaniu zabezpieczającym w świetle konwencji lugańskiej i prawa wspólnotowego, PS 2003, Nr 10; *E. Wengerek*, Pojęcie, przedmiot i przesłanki postępowania egzekucyjnego i zabezpieczającego, w: *J. Jodłowski* (red.), Wstęp do systemu prawa procesowego cywilnego, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk 1974; *tenże*, Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz, Warszawa 1972; *tenże*, Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz do części drugiej Kodeksu postępowania cywilnego, Warszawa 1998; *tenże*, Przegląd orzecznictwa, NP 1976, Nr 7–8; *S. Włodyka*, Interes prawny jako przesłanka dopuszczalności zaskarżenia orzeczeń w procesie cywilnym, NP 1963; *P. Wołowski*, Nabycie własności rzeczy od obowiązanego w postępowaniu zabezpieczającym, PPE 2018, Nr 6; *Z. Woźniak*, Hipoteka przymusowa jako sposób zabezpieczenia roszczeń pieniężnych po zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece dokonanej ustawą z 26 czerwca 2009 r., PPC 2013, Nr 4; *tenże*, Ustalenie i rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zabezpieczającego, PS 2008, Nr 7–8; *Z. Zawadzka*, Zabezpieczenie roszczeń polegające na zakazie publikacji w sprawach o ochronę dóbr osobistych, Transformacje Prawa Prywatnego 2014, Nr 1; *D. Zawistowski*, Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie zabezpieczające. Komentarz, Warszawa 2013; *tenże*, Postępowanie zabezpieczające. Komentarz. Wybór orzeczeń, Warszawa 2007; *K. Zawiślak*, Przesłanki formalne postępowania zabezpieczającego w procedurze cywilnej,

PS 2002, Nr 3; *F. Zedler*, Interes prawny jako podstawa zabezpieczenia roszczeń w postępowaniu cywilnym. Księga pamiątkowa ku czci Z. Resicha, Warszawa 1985; *tenże*, Uwagi o pojęciu postępowania zabezpieczającego w sprawach cywilnych, AUWr 1990, Nr 1028, Prawo CLXX; *tenże*, Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz, Toruń 1994; *tenże*, Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz, t. II, IV, Toruń 1995; *tenże*, Upadek zabezpieczenia, w: *J. Gudowski, K. Weitz* (red.), Księga pamiątkowa ku czci Profesora Tadeusza Erecińskiego, t. I, Warszawa 2011; *T. Zembrzusi*, Udzielenie zabezpieczenia a wstrzymanie wykonalności postanowienia do czasu rozstrzygnięcia zażalenia, Rej. 2010, Nr 5; *A. Zieliński*, w: *A. Zieliński* (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, Warszawa 2014; *P. Zimmerman*, Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz, Warszawa 2018.

Wprowadzenie

Spis treści

	Nb		Nb
I. Zagadnienia ogólne	1–3	III. Warunki udzielenia zabezpieczenia	11–13
1. Charakter postępowania zabezpieczającego	1	1. Rodzaje	11
2. Sposób zabezpieczenia	2	2. Warunki dopuszczalności zabezpieczenia	12
3. Struktura postępowania zabezpieczającego	3	3. Warunki zasadności	13
II. Stosowanie zabezpieczenia	4–10	IV. Zawieszenie postępowania zabezpieczającego	14–19
1. Zabezpieczenie w sprawach cywilnych	4	1. Dopuszczalność zawieszenia postępowania zabezpieczającego	14
2. Zabezpieczenie w postępowaniu karnym, karnym-skarbowym i karnym wykonawczym	5	2. Skutki zawieszenia postępowania zabezpieczającego	15
3. Zabezpieczenie według prawa morskiego	6	3. Przelanie do masy upadłości sum wyegzekwowanych w postępowaniu zabezpieczającym	16
4. Forma zabezpieczenia przewidzianego w prawie morskim	7	4. Przelanie do masy układowej i sanacyjnej sum wyegzekwowanych w postępowaniu zabezpieczającym	17
5. Charakter zabezpieczenia według prawa morskiego	8	5. Udzielenie zabezpieczenia po ogłoszeniu upadłości	18
6. Zabezpieczenie procesowe a materialnoprawne	9	6. Zabezpieczenie przeciwko syndykowi	19
7. Odpowiednie stosowanie przepisów w postępowaniu zabezpieczającym	10		

I. Zagadnienia ogólne

- 1 1. Charakter postępowania zabezpieczającego.** Postępowanie zabezpieczające uregulowane w Części drugiej KPC ma charakter **akcesoryjny** w stosunku do postępowania rozpoznawczego. Charakter ten przejawia się w tym, że postępowanie zabezpieczające musi zawsze nawiązywać do określonego postępowania rozpoznawczego, przy czym może to być postępowanie rozpoznawcze toczące się, postępowanie, które może być wszczęte w przyszłości, bądź postępowanie już prawomocnie ukończone. **Celem postępowania zabezpieczającego** jest natomiast udzielenie tymczasowej ochrony prawnej osobom tej pomocy potrzebującym [por. *W. Siedlecki*, w: *Z. Resich, W. Siedlecki* (red.), Kodeks, t. II, 1976, s. 1051; *F. Zedler*, Uwagi o pojęciu, s. 236].
- 2 2. Sposób zabezpieczenia.** Ochrona udzielona w postępowaniu zabezpieczającym może polegać na zabezpieczeniu wykonania orzeczenia (które zostanie wydane w przyszłości lub już wydanego) albo na uregulowaniu stosunków między stronami na czas toczącego się postępowania rozpoznawczego, a w pewnych wypadkach nawet na zaspokojeniu roszczeń wierzyciela. Pierwszy sposób określany jest jako zabezpie-

czenie **konserwacyjne**, drugi zaś jako zabezpieczenie **nowacyjne** (por. *T. Ereciński*, O zabezpieczeniu nowacyjnym, s. 43).

Na mocy ZmKPC z 2.7.2004 r. przepisy o postępowaniu zabezpieczającym (art. 730–757) zostały umieszczone w Części (drugiej) KPC, oddzielonej od Części pierwszej zawierającej przepisy o postępowaniu rozpoznawczym oraz Części trzeciej zawierającej przepisy o postępowaniu egzekucyjnym (według oznaczenia dokonanego ZmKPC z 2.7.2004 r.). Nowa lokalizacja przepisów o postępowaniu zabezpieczającym w systematyce KPC wskazuje na pewne usamodzielnienie się tego postępowania oraz ewolucję jego zadań. **Ewolucja** ta zmierza w kierunku zaspokojenia uprawnionego już na etapie postępowania zabezpieczającego w coraz większej liczbie spraw, co znajduje potwierdzenie w przepisach art. 752⁴ § 3 oraz art. 753¹ § 1 pkt 3–5 i 8–9. Nie powoduje to jednak definitywnego zerwania więzi pomiędzy postępowaniem zabezpieczającym a postępowaniem rozpoznawczym – zabezpieczenie nadal może być udzielone w związku z postępowaniem rozpoznawczym. Postępowanie zabezpieczające nie może również zastąpić postępowania rozpoznawczego w tym znaczeniu, że postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia w pewnych okolicznościach stanie się orzeczeniem rozstrzygającym sprawę co do istoty, zastępując tym samym orzeczenie merytoryczne. Sąd zawsze musi wydać orzeczenie co do istoty sprawy w postępowaniu rozpoznawczym, nawet gdy wcześniej doszło do zaspokojenia uprawnionego w ramach postępowania zabezpieczającego. Postępowanie zabezpieczające w dalszym ciągu więc ma charakter akcesoryjny w stosunku do postępowania rozpoznawczego, z tą różnicą, że większego znaczenia nabiera zabezpieczenie nowacyjne zmierzające do zaspokojeniu uprawnionego.

3. Struktura postępowania zabezpieczającego. W ramach postępowania zabezpieczającego można wyodrębnić dwa etapy: pierwszy związany z samym orzekaniem, który ma charakter **rozpoznawczy**, drugi związany ze skutkami wydanego postanowienia, który ma charakter **wykonawczy**. Przepisy Części drugiej w zasadzie dotyczą etapu pierwszego, tj. rozpoznawczego. W odniesieniu do drugiego etapu zawierają jedynie klauzulę generalną, że wykonanie postanowień o udzieleniu zabezpieczenia następuje według przepisów o postępowaniu egzekucyjnym stosowanych odpowiednio albo w inny sposób (art. 743 KPC).

II. Stosowanie zabezpieczenia

1. Zabezpieczenie w sprawach cywilnych. W obowiązującym systemie prawnym, **4** przepisy o postępowaniu zabezpieczającym w **sprawach cywilnych** zamieszczone zostały przede wszystkim w Części drugiej KPC zatytułowanej „Postępowanie zabezpieczające” (art. 730–757). Normy z tego zakresu znajdujemy ponadto poza tą Księgą, np. w art. 445, 445¹, 492 § 1 i 2, art. 791 § 5, art. 1028 § 4, art. 1144³, 1151² § 1 i 2, art. 1153¹⁷ § 2, art. 1153¹⁸ § 2, art. 1153²⁰ § 2, art. 1166, 1181 oraz w innych ustawach, tj. KM (art. 342 § 3), KWU (art. 10 ust. 2), ustawie z 26.10.1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 969; art. 26 i 27), BankFGwU (art. 135 ust. 1 i 4, art. 221, 316 ust. 4), PrGelog (art. 152), KSH (art. 268, 295 § 2, art. 486 § 2 i 3), PrWiPrzem (art. 286¹ ust. 1 pkt 2, ust. 7–9), PrUpad (art. 36–43, 146 ust. 3, art. 390 ust. 1 pkt 1, ust. 2); PrRestr (art. 170, 259 ust. 1, art. 268, 269, 286, 287, 312 ust. 2 i 4). Przepisy umieszczone poza Częścią drugą oraz w ustawach szczególnych regulują postępowanie zabezpieczające jedynie fragmentarycznie i stanowią *lex specialis* w stosunku do przepisów Księgi

pierwszej. Zatem w kwestiach nieuregulowanych tymi przepisami zastosowanie mają unormowania zawarte w art. 730–757 KPC.

- 5 2. Zabezpieczenie w postępowaniu karnym, karnym-skarbowym i karnym wykonawczym.** Przepisy o postępowaniu zabezpieczającym mają zastosowanie również do zabezpieczenia grzywny, świadczenia pieniężnego, przypadku rzeczy, środka kompensacyjnego i zwrotu pokrzywdzonemu lub innemu podmiotowi korzyści majątkowej, jaką sprawca osiągnął z popełnionego przestępstwa, albo jej równowartości. Wynika to z treści art. 292 § 1 KPK, zgodnie z którym zabezpieczenie następuje w sposób wskazany w Kodeksie postępowania cywilnego, chyba że ustawa stanowi inaczej; art. 292 § 2 KPK, według którego zabezpieczenie grożącego przypadku następuje przez zajęcie ruchomości wierzytelności i innych praw majątkowych oraz przez ustanowienie zakazu zbywania i obciążania nieruchomości. Zakaz ten podlega ujawnieniu w księdze wieczystej, a w jej braku, w zbiorze złożonych dokumentów. W miarę potrzeby może być ustanowiony zarząd nieruchomości oskarżonego. Według art. 292a § 1 KPK zabezpieczenie wykonania orzeczenia może nastąpić również przez ustanowienie przymusowego zarządu przedsiębiorstwa nad całością lub częścią przedsiębiorstwa. Zarządcę wskazuje się spośród osób posiadających licencję doradcy restrukturyzacyjnego, o której mowa w LicenSynU oraz art. 113 § 1 KKS w zw. z art. 291 § 1 KPK.

Według art. 113 § 1 KKS, w sprawach o **przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe** stosuje się odpowiednio przepisy KPK, jeżeli przepisy KKS nie stanowią inaczej. Przepisy tego Kodeksu przewidują natomiast w sposób szczególny zabezpieczenie środka karnego przypadku przedmiotów lub ściągnięcia równowartości pieniężnej przypadku przedmiotów, przypadku korzyści majątkowej lub ściągnięcia równowartości przypadku korzyści majątkowej, obowiązku zwrotu korzyści majątkowej oraz uiszczenia należności publicznoprawnej uszczuplonej czynem zabronionym (art. 131 § 1). Stosowanie przepisów KPC o postępowaniu zabezpieczającym ma jednak ograniczony zakres ze względu na pewne regulacje zawarte w KPK i KKS, np. co do właściwości organów orzekających o zabezpieczeniu, sposobów zabezpieczenia i jego upadku.

Również KKW w art. 27a § 1 w zakresie wykonania postanowień o zabezpieczeniu grzywny, świadczenia pieniężnego, środka kompensacyjnego oraz kosztów sądowych, będących przedmiotem postępowania karnego nakazuje stosować przepisy Kodeksu postępowania cywilnego, o ile nie stanowi inaczej. Postępowanie zabezpieczające uregulowane w Kodeksie postępowania karnego, Kodeksie karnym skarbowym i Kodeksie karnym wykonawczym, mimo pewnych odrębności, nie ma jednak swobodnego charakteru, co oznaczałoby wyłączenie stosowania przepisów o postępowaniu zabezpieczającym w tych postępowaniach.

Do wykonania postanowień o zabezpieczeniu przypadku zastosowanie mają jednak przepisy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, o ile KKW nie stanowi inaczej (art. 27a § 2 KKW).

Według post. SN z 12.5.2004 r. (II KK 389/03, OSNwSK 2004, Nr 2, poz. 864) postanowienie o zabezpieczeniu majątkowym na poczet roszczeń wynikających z treści prawomocnego wyroku w stadium postępowania wykonawczego może ulec zmianie, **uchyleniu** – stosownie do treści art. 742 § 1 KPC w zw. z art. 292 § 1 KPK, a zatem orzeczenie o zabezpieczeniu majątkowym nie stwarza trwałej sytuacji prawnej. Z kolei według post. SN z 7.5.2009 r. (IV CSK 567/08, MoP 2010, Nr 15, s. 860 z glosą *M. Mulińskiego*, PPE 2013, Nr 1–3) w razie przysądzenia

własności nieruchomości (art. 1000 § 1 i art. 1003 § 1 KPC), przewidziany w art. 292 KPK zakaz zbywania i obciążania nieruchomości nie wygasa. Sąd Najwyższy, uzasadniając zajęte stanowisko, nawiązał do wyr. TK z 6.9.2004 r. (SK 10/04, OTK-A 2004, Nr 8, poz. 80), który stwierdził, że zabezpieczenie to ma charakter publicznoprawny i wynika z prawa państwa do wymierzania sprawiedliwości. Ma na celu realizację jednego z podstawowych założeń demokratycznego państwa prawnego – wykonywania wyroków sądowych, co jest elementarnym warunkiem porządku publicznego w państwie. Zabezpieczenie nie jest więc sankcją orzeczoną wobec oskarżonego, lecz sposobem zagwarantowania realności ewentualnej przyszłej sankcji orzeczonej prawomocnie przez sąd. Dlatego też w ocenie Sądu Najwyższego zakaz zbywania i obciążania nieruchomości nie można uznać za „prawo lub roszczenie osobiste” Skarbu Państwa, w rozumieniu art. 1000 § 1 KPC w zw. z art. 16 ust. 2 KWU, stąd też do tego prawa nie mają zastosowania przepisy art. 1000 § 1 i art. 1003 § 1 KPC, skutkiem czego nie wygasa na skutek przysądzenia własności nieruchomości.

3. Zabezpieczenie według prawa morskiego. Szczególne regulacje dotyczące **6** zabezpieczenia roszczeń cywilnych zawierają przepisy ObszMorU.

Ustawa ta w art. 42a ust. 1 stanowi, że kapitan portu może, na wniosek wierzyciela, **zatrzymać tymczasowo** na czas nieprzekraczający 72 godzin, z wyłączeniem dni uznanych ustawowo za wolne od pracy:

- 1) statek w celu zabezpieczenia roszczenia należnego od statku z tytułu opłat portowych, szkód wyrządzonych w urządzeniach portowych, dokach lub drogach żeglugowych oraz z tytułu zanieczyszczenia środowiska;
- 2) wydobyty wrak i inne przedmioty, które utrudniały żeglugę, w celu zabezpieczenia roszczenia z tytułu ich usunięcia.

Niezależnie od terminu określonego w art. 42a ust. 1 ObszMorU, tymczasowe zatrzymanie traci moc w razie złożenia odpowiedniego zabezpieczenia lub w razie dokonania zajęcia na podstawie właściwych przepisów.

4. Forma zabezpieczenia przewidzianego w prawie morskim. Zatrzymanie, jako **7** szczególna forma zabezpieczenia roszczeń przewidziana w ObszMorU, dokonywane jest przez inny organ niż sąd (kapitana portu) i ma charakter prowizoryczny w tym znaczeniu, że zabezpiecza roszczenia uprawnionego do czasu rozstrzygnięcia przez sąd wniosku o zabezpieczenie według przepisów KPC o postępowaniu zabezpieczającym. Poprzedza więc wydanie postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia – jest swoistym zabezpieczeniem roszczenia „drugiego stopnia”, zmierzającym do zapewnienia skuteczności postanowieniu o udzieleniu zabezpieczenia, które zostanie wydane przez sąd.

5. Charakter zabezpieczenia według prawa morskiego. Zatrzymanie statku, **8** wydobytego **wraku** i innych przedmiotów przewidziane we wspomnianej wyżej ObszMorU stanowi swoisty sposób zabezpieczenia roszczeń, a właściwie skuteczności postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia. Uregulowania zawarte w tych przepisach są wyczerpujące co do sposobu i trybu postępowania przy dokonywaniu zatrzymania, co oznacza, że do zatrzymania tego nie stosuje się przepisów KPC o postępowaniu zabezpieczającym, nawet odpowiednio. Zatrzymanie statku, wydobytego wraku i innych przedmiotów jest instytucją prawa morskiego. Zatrzymanie, o którym mowa, oraz zabezpieczenie roszczeń przewidziane w KPC stanowią więc różne środki ochrony prawnej niekonkurujące ze sobą. Udzielenie zabezpieczenia w trybie przepisów KPC o postępowaniu zabezpieczającym na statku, wydobytym wraku i innych przedmiotach

oraz towarach wyklucza bowiem możliwość ich zatrzymania przez kapitana portu. Ponadto skuteczność zatrzymania ograniczona jest do chwili wydania lub chwili, w której sąd powinien wydać postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia (72 godziny). Od chwili wydania postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia, zabezpieczenie jest dokonane w trybie przepisów o postępowaniu zabezpieczającym, a nie w trybie zatrzymania.

Jeżeli uprawniony nie uzyska postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia w wypadku **tymczasowego zatrzymania** statku, wydobytego wraku i innych przedmiotów w ciągu 72 godzin (z wyłączeniem dni uznanych ustawowo za wolne od pracy), zwolnienie następuje niezależnie od przyczyn, z jakich nie doszło do uzyskania przez uprawnionego postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia.

9 6. Zabezpieczenie procesowe a materialnoprawne. Przepisów dotyczących postępowania zabezpieczającego, zawartych w Części drugiej KPC, nie stosuje się do zabezpieczenia o charakterze **materialnoprawnym**, przewidzianego w normach prawa materialnego, np. w KC (art. 306, 364), KWU (art. 65, 109), PrBank (art. 93, 101–102), OrdPU (art. 34 i n.).

10 7. Odpowiednie stosowanie przepisów w postępowaniu zabezpieczającym. Przepisy art. 730–757 KPC nie regulują postępowania zabezpieczającego w sposób zupełny. Stąd też w **etapie rozpoznawczym** (pierwszym), w sprawach nieunormowanych tymi przepisami odpowiednie zastosowanie mają zgodnie z art. 13 § 2 KPC przepisy o procesie, natomiast w **etapie wykonawczym** (drugim), jeśli postanowienie zabezpieczające nadaje się do wykonania, jego wykonanie następuje według przepisów o postępowaniu egzekucyjnym (art. 743 § 1 KPC), a jeżeli podlega wykonaniu w inny sposób, stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące tego sposobu (art. 743 § 2 KPC).

Do **postanowień** wydawanych w postępowaniu zabezpieczającym stosuje się odpowiednio przepisy o postanowieniach wydawanych w procesie (art. 354–361 KPC), jeżeli przepisy o postępowaniu zabezpieczającym nie stanowią inaczej. Co do odmiennych uregulowań w postępowaniu zabezpieczającym zob. komentarz do art. 739, 740, 742, 743.

III. Warunki udzielenia zabezpieczenia

11 1. Rodzaje. Dokonanie przez sąd zabezpieczenia zależy od zachowania pewnych warunków, nazywanych **warunkami zabezpieczenia**. Z kolei wśród warunków zabezpieczenia można wyróżnić warunki dopuszczalności i warunki zasadności. Warunki dopuszczalności niekiedy określa się mianem przesłanek procesowych w postępowaniu zabezpieczającym, natomiast warunki zasadności jako podstawy zabezpieczenia [A. Jakubecki, M. Walasik, w: T. Ereciński (red.), System, t. V, 2016, s. 109, 237].

12 2. Warunki dopuszczalności zabezpieczenia. Do warunków dopuszczalności zabezpieczenia należą:

- 1) **dopuszczalność drogi sądowej** albo drogi przed **sądem polubownym** do rozpoznania sprawy (art. 730 § 1 KPC). **Sądem polubownym** właściwym do rozpoznania sprawy może być sąd działający w Polsce oraz poza jej granicami, oraz gdy miejsce postępowania nie jest oznaczone (art. 1166 KPC). Zasadny jest zatem pogląd A. Jakubeckiego [w: A. Jakubecki (red.), Kodeks, t. II, 2017, s. 36], że nie jest przeszkodą do udzielenia zabezpieczenia przez sąd państwowy zawarcie

umowy o poddanie sprawy pod rozstrzygnięcie sądowi polubownemu. Z przepisów z art. 1166 w zw. z art. 1158 § 1 KPC wynika natomiast, że w przypadku poddania sprawy pod rozstrzygnięcie sądu polubownego, **właściwy** do udzielenia zabezpieczenia jest sąd, który byłby właściwy do rozpoznania sprawy, gdyby strony nie dokonały zapisu na sąd polubowny, także wtedy, gdy miejsce postępowania przed sądem polubownym znajduje się poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej lub nie jest oznaczone.

Zabezpieczenie w sprawie toczącej się przed sądem polubownym może być udzielone zarówno przez sąd powszechny (art. 1166 § 1 KPC), jak i przez sąd polubowny (art. 1181 § 1 KPC). Jednakże **przed wszczęciem postępowania** przed sądem polubownym, udzielenie zabezpieczenia jest możliwe wyłącznie w postępowaniu zabezpieczającym przed sądem powszechnym, co wynika ze specyfiki konstituowania się sądu arbitrażowego (*S. Cieślak*, Stosunek, s. 26). Ponieważ zabezpieczenie roszczenia w przypadku poddania sprawy pod rozstrzygnięcie sądu polubownego może być udzielone zarówno przez **sąd powszechny** (art. 1166 § 1), jak i przez **sąd polubowny** (art. 1181 § 1), wyłania się problem, czy postępowania zabezpieczające przed wskazanymi wyżej sądami mogą się toczyć równolegle, niezależnie od siebie i oba sądy mogą udzielić zabezpieczenia. Trzeba bowiem zauważyć, że przepisy KPC nie regulują tej kwestii, ani nie zawierają żadnej wskazówki, która ułatwiłaby rozwiązanie tego problemu. Wydaje się, że rozbieżność ta będzie wymagała rozstrzygnięcia sądu państwowego, który powinien wydać w tym przedmiocie odpowiednie postanowienie. Nie wydaje się, aby w obecnym stanie prawnym rozwiązanie tego problemu mogło nastąpić przez umowne wyłączenie przez strony zapisu na sąd polubowny kompetencji sądu państwowego w zakresie orzekania w przedmiocie zabezpieczenia. Zdecydowana większość przedstawicieli nauki jest bowiem przeciwna dopuszczalności takiego wyłączenia, przyjmując, iż art. 730 § 1 oraz art. 1166 KPC mają charakter *iuris cogentis* (tak *T. Ereciński, K. Weitz*, Zabezpieczenie roszczeń dochodzonych przed sądem polubownym, w: *T. Ereciński, K. Weitz*, Sąd arbitrażowy, s. 261; *A. Górski*, Postępowanie zabezpieczające, s. 972; *W. Głodowski*, Zabezpieczenie roszczeń, s. 100), odmiennie *M. Kocur*, Zabezpieczenie roszczeń, s. 797.

Przeciwno rozwiązaniu powyższego problemu przez umowne wyłączenie przez strony zapisu na sąd polubowny kompetencji sądu państwowego w zakresie orzekania w przedmiocie zabezpieczenia zdaje się przemawiać także okoliczność, że udzielenie zabezpieczenia przez jeden z sądów może się okazać **niewystarczające**, i zajdzie potrzeba dalszego zabezpieczenia, przy czym powód wystąpi w wnioskiem o udzielenie zabezpieczenia do drugiego z sądów właściwych do udzielenia zabezpieczenia. Udzielone przez ten sąd zabezpieczenie będzie zatem uzasadnione. Dlatego też wydaje się, że punktem wyjścia rozwiązania wskazanej kolizji powinien być przede wszystkim przepis art. 730¹ § 3 KPC, zgodnie z którym przy wyborze sposobu zabezpieczenia sąd uwzględni interesy stron lub uczestników postępowania w takiej mierze, aby uprawnionemu zapewnić należyta ochronę prawną, a obowiązanego nie obciążać ponad potrzebę. Realizacja tego przepisu (uprawnienia stron), tj. gdy zabezpieczenie jest nadmierne, powinna nastąpić przez **zgłoszenie zarzutu** w tej kwestii w toku jednego z postępowań, w szczególności przed sądem polubownym, gdyż przed sądem powszechnym będzie to utrudnione, wręcz niemożliwe z uwagi na rozstrzygnięcie w przedmiocie wniosku o zabezpieczenie na posiedzeniu niejawnym, a właściwie po wydaniu postanowień o udzieleniu

zabezpieczenia. W postępowaniu przed sądem powszechnym w drodze **zażalenia** na postanowienie (art. 741 § 1 KPC), natomiast w postępowaniu przed sądem polubownym w drodze **wniosku zgłoszonego na podstawie art. 1181 § 2 KPC** o zmianę lub uchylenie postanowienia.

Podzielić należy przy tym spostrzeżenie *S. Cieślaka* (Stosunek, s. 26), że dokonując wyboru jednego z alternatywnych postępowań w celu zabezpieczenia roszczenia dochodzonego w postępowaniu przed sądem polubownym, uprawniony powinien mieć na uwadze różnice występujące przy udzielaniu zabezpieczenia w każdej z tych dróg procesowych. Wskazuje bowiem, że przy udzielaniu zabezpieczenia przez sąd polubowny odpada element „zaskoczenia” obowiązanego, gdyż zgodnie z art. 1183 KPC, który w ocenie autora ma charakter bezwzględnie obowiązujący i dotyczy również orzekania przez sąd arbitrażowy w przedmiocie zabezpieczenia, w postępowaniu przed tym sądem strony powinny być traktowane równoprawnie, a zatem każda ze stron ma **prawo do wysłuchania** i przedstawienia swoich twierdzeń oraz dowodów na ich poparcie. Tymczasem regułą jest, że sąd państwowy rozpoznaje wniosek o udzielenie zabezpieczenia na **posiedzeniu niejawnym**;

- 2) **jurysdykcja krajowa**. Ustalenia istnienia jurysdykcji krajowej na etapie orzekania o zabezpieczeniu należy dokonać na podstawie **prawa unijnego, umów międzynarodowych**, których Polska jest stroną, i **Kodeksu postępowania cywilnego**. Jurysdykcja krajowa w Kodeksie postępowania cywilnego, w postępowaniu zabezpieczającym, została uregulowana ZmKPC z 5.12.2008 r. w przepisach art. 1110³ i 1110⁴ § 1 i 2 KPC. Pierwszy z tych przepisów reguluje jurysdykcję krajową na etapie **rozpoznawczym** postępowania zabezpieczającego, czyli postępowania, w którym sąd orzeka o udzieleniu zabezpieczenia. Drugi natomiast – na etapie postępowania **wykonawczego**, czyli postępowania zmierzającego do wykonania postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia. W przypadku poddania sprawy głównej pod rozstrzygnięcie sądu polubownego, podstawę ustalenia jurysdykcji krajowej sądów polskich do udzielenia zabezpieczenia będą stanowiły przepisy art. 1156 zd. 1 oraz art. 1156 zd. 2 w zw. z art. 1166 § 2 KPC (zob. komentarz do tych przepisów). Przepisy o jurysdykcji krajowej w postępowaniu zabezpieczającym zamieszczone w KPC będą miały zastosowanie, o ile prawo unijne albo umowa międzynarodowa, której Rzeczypospolita Polska jest stroną, nie stanowią inaczej.

Unormowanie jurysdykcji krajowej w przepisach KPC w postępowaniu zabezpieczającym (art. 1110³, 1110⁴ § 1 i 2) ma charakter **samodzielny** w tym znaczeniu, że jest ona ustalana niezależnie od jej istnienia w postępowaniu rozpoznawczym (głównym), w związku z którym zabezpieczenie ma być udzielone [*K. Weitz*, w: *T. Ereciński* (red.), Kodeks, t. V, 2012, s. 276; *P. Wójcik*, w: *A. Jakubecki* (red.), Kodeks, t. II, 2017, s. 651]. Nie jest zatem uzasadnione stanowisko, że w świetle art. 1110³ § 1 KPC, zgodnie z którym w postępowaniu zabezpieczającym stosuje się odpowiednio przepisy o podstawach jurysdykcji krajowej w procesie i postępowaniu nieprocesowym, sądy polskie mogą dokonać zabezpieczenia roszczenia, o ile posiadają jurysdykcję do przeprowadzenia postępowania rozpoznawczego w sprawie (postępowania głównego) [*T. Ereciński*, w: *T. Ereciński* (red.), Kodeks, t. IV, 2016, s. 688; *A. Jakubecki*, w: *A. Jakubecki* (red.), Kodeks, t. II, 2017, s. 39; *M. Muliński*, w: *J. Jankowski* (red.), Kodeks, t. II, Warszawa 2019, s. 14]. Wydaje się, że stanowisko to akceptuje

także *A. Jakubecki* [w: *T. Ereciński* (red.), System, t. V, 2016, s. 123], który twierdzi, iż ustalenie jurysdykcji w postępowaniu zabezpieczającym jest „wszakże niezależne i odrębne”. Oznacza to, że z chwilą wejścia w życie tego przepisu zasadne jest twierdzenie, iż brak jurysdykcji krajowej sądów polskich w sprawie głównej nie stanowi przeszkody do rozpoznania wniosku o zabezpieczenie roszczenia przez sąd polski, wyrażone w orzecznictwie Sądu Najwyższego (post. SN z 18.2.1993 r., I CRN 6/93, OSNCP 1993, Nr 11, poz. 204; post. SN z 6.4.2001 r., V CO 3/01, OSNC 2001, Nr 12, poz. 175). Przepis art. 1110³ § 1 KPC stanowi bowiem o odpowiednim stosowaniu przepisów o podstawach (łącznikach) jurysdykcji krajowej w procesie i w postępowaniu nieprocesowym [*T. Ereciński*, w: *T. Ereciński* (red.), Kodeks, t. VI, 2017, s. 307; *A. Jakubecki*, w: *A. Jakubecki* (red.), Kodeks, t. II, 2017, s. 39; *P. Wójcik*, w: *A. Jakubecki* (red.), Kodeks, t. II, 2017, s. 651], a nie o tym, że jurysdykcja krajowa w postępowaniu zabezpieczającym zależy od istnienia jurysdykcji w sprawie głównej, w związku z którą zabezpieczenie jest udzielane. Ponadto, gdyby przyjąć, że sądy polskie mogą dokonać zabezpieczenia roszczenia tylko wtedy, gdy posiadają jurysdykcję do przeprowadzenia postępowania rozpoznawczego w sprawie (postępowania głównego), przepis art. 1110³ § 1 KPC trzeba byłoby uznać za zbędny.

Rozwiązanie przyjęte w art. 1110³ § 1 KPC jest analogiczne do istniejącego na gruncie **Konwencji Europejskiej o Międzynarodowym Arbitrażu Handlowym** sporządzonej w Genewie 21.4.1961 r. (Dz.U. z 1964 r. Nr 40, poz. 270, zał.), która w stosunku do Polski weszła w życie 14.12.1964 r. (Dz.U. z 1964 r. Nr 40, poz. 271), **rozporządzenia Nr 1215/2012** oraz **Konwencji z Lugano z 2007 r.**, która z uwagi na złożenie dokumentów ratyfikacyjnych przez Wspólnotę Europejską 18.5.2009 r., Norwegię 1.7.2009 oraz Danię 24.9.2009 r. weszła w życie 1.1.2010 r.

Artykuł VI ust. 4 Konwencji Europejskiej o Międzynarodowym Arbitrażu Handlowym stanowi, że żądania jednej ze stron wydania przez sąd państwowy zarządzeń tymczasowych lub zabezpieczających nie należy uważać za sprzeczne z umową o arbitrażu ani za przekazanie sprawy sądowi państwowemu do rozstrzygnięcia co do istoty sprawy. Z powyższego wynika, że na podstawie przepisów tej konwencji jurysdykcja krajowa zachodzi w postępowaniu zabezpieczającym, mimo jej braku w postępowaniu rozpoznawczym.

Uregulowania w odniesieniu do jurysdykcji krajowej w postępowaniu zabezpieczającym analogiczne do występujących w rozporządzeniu Nr 1215/2012 zawierają **rozporządzenie Rady Nr 2201/2003** (art. 20) i **rozporządzenie Nr 4/2009** (art. 14).

Przed przystąpieniem do przybliżenia uregulowań zawartych w **rozporządzeniu Nr 1215/2012** oraz **Konwencji z Lugano z 2007 r.** należy zaznaczyć, że rozporządzenie, o którym mowa, zastąpiło rozporządzenie Nr 44/2001; postanowienia rozporządzenia Nr 44/2001 zastąpiły natomiast postanowienia Konwencji o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych **sporządzonej w Lugano** 16.9.1988 r. (Dz.U. z 2000 r. Nr 10, poz. 132), która w stosunku do Polski weszła w życie 1.2.2000 r. (Dz.U. z 2000 r. Nr 10, poz. 133), która została zastąpiona **Konwencją z Lugano z 2007 r.** Postanowienia Konwencji z Lugano stosuje się w stosunkach pomiędzy Polską i Danią oraz terytoriami państw członkowskich wyłączonych z zakresu rozporządzenia Nr 1215/2012 mocą

art. 355 TFUE oraz z państwami będącymi stronami tej Konwencji, a niebędącymi państwami członkowskimi Unii Europejskiej, np. Szwajcarią, Norwegią, Islandią. Regulacje z zakresu jurysdykcji krajowej w postępowaniu zabezpieczającym zawarte w **rozporządzenia Nr 1215/2012** (art. 35) oraz Konwencji z Lugano z 2007 r. (art. 31), oraz Konwencji z Lugano z 1988 r. (art. 24) są takie same – występują drobne różnice w sposobie sformułowania tych przepisów niewpływające na ich treści merytoryczne. Zatem poniższe uwagi dotyczące Konwencji z Lugano z 1988 r. są w pełni aktualne w odniesieniu do rozporządzenia Nr 1215/2012 i Konwencji z Lugano z 2007 r. Przechodząc do interesującej nas problematyki jurysdykcji krajowej w postępowaniu zabezpieczającym, należy stwierdzić, że zgodnie z art. 31 rozporządzenia Nr 44/2001 oraz art. 31 Konwencji z Lugano z 2007 r., wniosek o zastosowanie środków tymczasowych włącznie ze środkami zabezpieczającymi, przewidzianych w prawie umawiającego się państwa, może zostać wniesiony do sądu tego państwa także wówczas, gdy na podstawie wyżej wymienionych aktów sprawa główna należy do jurysdykcji innego umawiającego się państwa. Oznacza to, że ma miejsce jurysdykcja krajowa sądu polskiego w postępowaniu zabezpieczającym, mimo iż na podstawie postanowień Konwencji właściwym do rozpoznania sprawy głównej jest sąd innego państwa będącego stroną tej Konwencji (tak *T. Ereciński*, w: *T. Ereciński, J. Ciszewski*, Międzynarodowe postępowanie cywilne, s. 82–83; *C. Smorszczewski*, Jurysdykcja krajowa w sprawach cywilnych i handlowych według konwencji, s. 655; *J. Łopuski*, Konwencja o jurysdykcji, s. 97). Odmienne, tj. że w przypadku, gdy o zastosowaniu środków tymczasowych, włącznie ze środkami zabezpieczającymi, ma orzekać sąd państwa członkowskiego, który nie ma jurysdykcji krajowej według prawa unijnego, sąd ten powinien wywodzić swoją jurysdykcję w zakresie tych środków z prawa krajowego, *A. Jakubecki* [*tenże*, Postępowanie zabezpieczające w sprawach z zakresu prawa własności intelektualnej, Kraków 2000, s. 245; *tenże*, w: *A. Jakubecki* (red.), Kodeks, t. II, 2017, s. 41; *tenże*, w: *T. Ereciński* (red.), System, t. VI, 2017, s. 130 oraz *K. Weitz*, O jurysdykcji krajowej w postępowaniu zabezpieczającym w świetle konwencji, s. 28 i n.; *tenże*, w: *T. Ereciński* (red.), Kodeks, t. VI, 2017, s. 306; *K. Spatek*, Zabezpieczenie roszczeń w Konwencji z Lugano, s. 99].

Przepis art. 24 Konwencji z Lugano z 1988 r. nie może być jednak traktowany jako możliwość włączenia w zakres Konwencji **środków tymczasowych i zabezpieczających** dotyczących spraw, które są z tego zakresu wyłączone – przyjęcia istnienia jurysdykcji krajowej sądu polskiego w postępowaniu zabezpieczającym na podstawie przepisów Konwencji z Lugano z 1988 r. (art. 24) w sprawach, które nie są Konwencją objęte (orzeczenie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, sprawa *W. przeciwko H.*, 25/81, European Court Reports (1982), s. 1189, cyt. za: *K. Flagą-Gieruszyńską*, Jurysdykcja krajowa i uznawanie orzeczeń sądów zagranicznych, s. 137). Ponadto przepis ten, jako podstawa jurysdykcji krajowej sądu polskiego w postępowaniu zabezpieczającym, nie stanowi dodatkowej przesłanki dla przyjęcia jurysdykcji sądu polskiego do rozpoznania sprawy głównej (sprawy o roszczenie, które zostało zabezpieczone) (zob. *J. Łopuski*, Konwencja o jurysdykcji, s. 97).

Z Konwencji Europejskiej o Międzynarodowym Arbitrażu Handlowym, rozporządzenia Nr 44/2001 oraz Konwencji z Lugano z 1988 r. wynikało zatem, że może mieć miejsce jurysdykcja krajowa w postępowaniu zabezpieczającym,

mimo jej braku w postępowaniu głównym (rozpoznawczym). Ma miejsce wówczas niezależność jurysdykcji w postępowaniu zabezpieczającym od jurysdykcji w sprawie głównej. Niezależność w polskim prawie procesowym nie ma jednak charakteru ogólnego, jak twierdzi *J. Łopuski* (Konwencja o jurysdykcji, s. 97), w tym znaczeniu, że dotyczy wszystkich spraw, także nieobjętych zakresem wyżej wymienionej Konwencji z Lugano z 1988 r., lecz ma charakter wyjątkowy i musi wynikać z odpowiednich przepisów prawa polskiego wewnętrznego, prawa unijnego albo obowiązujących Polskę umów międzynarodowych.

Ponieważ **jurysdykcja krajowa** w postępowaniu zabezpieczającym unormowana w przepisach KPC (art. 1110³, 1110⁴ § 1 i 2 KPC), w prawie unijnym oraz w powołanych wyżej umowach międzynarodowych, których Polska jest stroną, ma charakter samodzielny w tym znaczeniu, że jest ona ustalana niezależnie od jej istnienia w postępowaniu rozpoznawczym (głównym), na ogół nie będzie zachodził jej brak w wypadku zawarcia umowy o jurysdykcję państwa obcego (art. 1105 § 1 KPC), jeżeli wniosek o zabezpieczenie zostanie zgłoszony przed wszczęciem postępowania w sprawie albo przy jego wszczęciu, gdyż w takim wypadku brak jurysdykcji krajowej sądu polskiego ma charakter względny, tj. będzie miał miejsce tylko wtedy, gdy pozwany podniesie zarzut braku jurysdykcji krajowej przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy (art. 1105 § 6 w zw. z art. 1104 § 2 KPC). Wyjątek będzie miał zatem miejsce wówczas, gdy obowiązany podniesie zarzut braku jurysdykcji krajowej sądu polskiego przed przystąpieniem przez sąd do rozpoznania wniosku na rozprawie albo w zażaleniu na postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia. Należy zaznaczyć, że według art. 1110³ § 1 KPC bezskuteczna jest umowa o właściwość sądu państwa obcego, która wyłącza jurysdykcję sądów polskich jedynie w postępowaniu zabezpieczającym.

Ponieważ art. 1099 KPC stanowi, że w razie braku jurysdykcji krajowej zachodzi **nieważność postępowania**, bez rozróżnienia, o jakie postępowanie chodzi, należy przyjąć, iż przepis ten dotyczy również postępowania zabezpieczającego. Z tego też względu nie jest uzasadnione stanowisko SN wyrażone w post. z 18.2.1993 r. (I CRN 6/93, OSNCP 1993, Nr 11, poz. 204), że brak jurysdykcji krajowej nie stanowi przeszkody do rozpoznania wniosku o zabezpieczenie roszczenia i wydania zarządzenia przez sąd polski. Odmiennie *J. Gudowski*, Przegląd orzecznictwa z zakresu prawa cywilnego procesowego, s. 84. Jurysdykcja sądu polskiego musi więc istnieć w każdym postępowaniu zabezpieczającym, lecz nie musi jednocześnie istnieć w postępowaniu rozpoznawczym, w związku z którym zabezpieczenie jest dokonywane, gdyż jak zostało zaznaczone, uregulowanie jurysdykcji krajowej w postępowaniu zabezpieczającym ma charakter samoistny, niezależny od jej istnienia w postępowaniu rozpoznawczym, w związku z którym zabezpieczenie jest udzielane. Brak jurysdykcji w postępowaniu rozpoznawczym może mieć natomiast charakter bezwzględny lub względny.

W doktrynie przyjmuje się, że jeżeli **jurysdykcję** w postępowaniu głównym zgodnie z umową międzynarodową, konwencją lub prawem wspólnotowym posiadają sądy **kilku różnych państw**, to każdy z nich może dokonać zabezpieczenia w sprawie [*M. Muliński*, w: *J. Jankowski* (red.), Kodeks, t. II, 2019, s. 14]. Zdaniem *A. Jakubeckiego* [w: *A. Jakubecki* (red.), Kodeks, t. II, 2017, s. 40], w takim przypadku wszczęcie postępowania przed sądami jednego z państw mających jurysdykcję w sprawie powoduje, że zabezpieczenie nie może być już dokonane przez sądy innego państwa. Stanowisko to trzeba uznać za dyskusyjne, ze względu

na samodzielny – niezależny charakter jurysdykcji krajowej – niezależny od jej istnienia w sprawie głównej;

- 3) obowiązany nie korzysta z **immunitetu sądowego**. W nowszej literaturze postępowania cywilnego, zwłaszcza po wyodrębnieniu ZmKPC z 5.12.2008 r. w Części czwartej Księgi pierwszej a, zatytułowanej „Immunitet sądowy i egzekucyjny”, jako samodzielny, odrębny od jurysdykcji krajowej warunek dopuszczalności zabezpieczenia o charakterze negatywnym (nie może wystąpić) traktuje się immunitet sądowy [zob. A. Jakubecki, w: T. Ereciński (red.), System, t. V, 2016, s. 132 i cyt. tam literaturę];
- 4) **zdolność sądowa stron, zdolność procesowa i należyty skład organów jednostki organizacyjnej będącej wnioskodawcą** [zob. E. Wengerek, Pojęcie, przedmiot i przesłanki postępowania egzekucyjnego i zabezpieczającego, w: J. Jodłowski (red.), Wstęp do systemu, s. 384; M. Iżykowski, Przesłanki zabezpieczenia, s. 19; A. Jakubecki, Postępowanie zabezpieczające, Kraków 2000, s. 233];
- 5) **dłużnikiem jest inny niż Skarb Państwa** podmiot, jeżeli przedmiotem zabezpieczenia jest roszczenie pieniężne (art. 749 KPC), z wyjątkiem zabezpieczenia roszczeń wymienionych w przepisie art. 753¹ § 1 KPC (roszczenia te mogą być zabezpieczone także przeciwko Skarbowi Państwa, art. 753¹ § 2 KPC);
- 6) wnioskiem o zabezpieczenie nie zostały objęte rzeczy lub prawa, z których **egzekucja jest wyłączona**.

W razie niezachowania któregokolwiek z warunków dopuszczalności wniosek podlega **odrzuconiu** (zob. W. Broniewicz, A. Marciniak, I. Kunicki, Postępowanie cywilne, s. 511).

13 3. Warunki zasadności. Do warunków zasadności należą:

- 1) **uprawdopodobnienie roszczenia** (por. komentarz do art. 730¹, Nb 3),
- 2) **interes prawny** w uzyskaniu zabezpieczenia (por. F. Zedler, Interes prawny, s. 321 i n.; A. Jakubecki, Postępowanie zabezpieczające, Kraków 2000, s. 263 i n.).

Bliżej w kwestii warunków zasadności wniosku o zabezpieczenie M. Walasik, w: T. Ereciński (red.), System, t. V, s. 237 i n.

Jeżeli nie są spełnione warunki zasadności, wniosek podlega **oddaleniu** i sąd nie może dokonać zabezpieczenia z urzędu (zob. W. Broniewicz, A. Marciniak, I. Kunicki, Postępowanie cywilne, s. 512; F. Zedler, Interes prawny, s. 321).

IV. Zawieszenie postępowania zabezpieczającego

- 14 1. **Dopuszczalność zawieszenia postępowania zabezpieczającego**. Ze względu na charakter i cel postępowania zabezpieczającego, w postępowaniu tym nie mają zastosowania przepisy o **zawieszeniu postępowania** (orz. SN z 20.9.1961 r., 4 CZ 27/61, NP 1962, Nr 7–8, s. 1087 i n. z aprobowaną glosą E. Wengerka; zob. M. Piekarski, Postępowanie zabezpieczające, s. 17).

Wyjątki od powyższej zasady zawierają **przepisy PrUpad i PrRestr**. Według art. 146 ust. 3 PrUpad po dniu ogłoszenia upadłości niedopuszczalne jest **wykonanie postanowienia o zabezpieczeniu lub zarządzenia zabezpieczenia** na majątku upadłego, z wyjątkiem zabezpieczenia roszczeń alimentacyjnych oraz roszczeń o rentę z tytułu odszkodowania za wywołanie choroby, niezdolności do pracy, kalectwa lub śmierci oraz o zamianę uprawnień objętych treścią prawa dożywocia na dożywotnią rentę. Podobne uregulowanie zawiera art. 259 ust. 3 PrRestr, zgodnie z którym wykonanie postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia lub zarządzenia zabezpieczenia

roszczenia wynikającego z wierzytelności objętej z mocy prawa układem jest niedopuszczalne po dniu otwarcia przyspieszonego postępowania układowego. Uregulowanie to ma zastosowanie także w postępowaniu układowym (art. 278 ust. 3 w zw. z art. 259 ust. 3 PrRestr), o zatwierdzenie układu z tą różnicą, że wykonanie postanowienia oraz zarządzenie zabezpieczenia jest niedopuszczalne od dnia wydania postanowienia w przedmiocie zatwierdzenia układu (art. 224 ust. 2 w zw. z art. 259 ust. 3 PrRestr) i sanacyjnym, przy czym niedopuszczalne jest wykonanie postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia oraz zarządzenie zabezpieczenia na majątku dłużnika wchodzącego w skład masy sanacyjnej (art. 312 ust. 4 PrRestr).

Powołane wyżej przepisy, jak i inne uregulowania PrUpad oraz PrRestr nie określają jednak wpływu ogłoszenia upadłości, wydania postanowienia o zatwierdzeniu układu, otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego na postępowanie zabezpieczające, które może się w owym czasie znajdować w stadium rozpoznawczym (przed udzieleniem zabezpieczenia), po wydaniu postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia, a przed jego wykonaniem i być już wykonane. Z przywołanych wyżej uregulowań wynika jednoznacznie, że dotyczą one każdego z wyżej wymienionych stanów faktycznych – „wykonanie postanowienia o zabezpieczeniu lub zarządzenia zabezpieczenia”.

W doktrynie problem ten próbuje się rozwiązywać na różne sposoby. Na gruncie **PrUpad** przyjmuje się zatem, że ze względu na niedopuszczalność egzekucji skierowanej do majątku wchodzącego w skład masy upadłości, odpada cel postępowania zabezpieczającego mającego za przedmiot taki majątek upadłego, w związku z czym po ogłoszeniu upadłości zobowiązanego należy uznać wszczęcie postępowania zabezpieczającego co do majątku tworzącego masę upadłości za niedopuszczalne, z wyjątkiem wykonania zabezpieczenia roszczeń alimentacyjnych oraz roszczeń o rentę z tytułu odszkodowania za wywołanie choroby, niezdolności do pracy, kalectwa lub śmierci oraz o zamianę uprawnień objętych treścią prawa dożywocia na dożywotnią rentę oraz wykonanie zabezpieczenia [P. Feliga, w: A. Hrycaj, A. Jakubecki, A. Witosz (red.), System Prawa Handlowego. Tom 6. Prawo restrukturyzacyjne i upadłościowe, Warszawa 2016, s. 881, 884]. Według innego zapatrywania, niedopuszczalne jest wykonanie postanowienia o zabezpieczeniu lub zarządzenia zabezpieczenia na majątku upadłego, z wyjątkiem zabezpieczenia roszczeń alimentacyjnych oraz roszczeń o rentę z tytułu odpowiedzialności za uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia albo utratę żywiciela oraz o zamianę uprawnień objętych treścią prawa dożywocia na dożywotnią rentę, gdyż przeciwko syndykowi nie może być prowadzone żadne postępowanie zabezpieczające, a gdy zostało udzielone – upada (P. Zimmerman, Prawo, s. 328).

Z rozbieżnością zapatrywań mamy do czynienia także na gruncie **PrRestr**. Według jednego kierunku postępowanie związane z orzekaniem o zabezpieczeniu może toczyć się bez przeszkód mimo wydania postanowienia w przedmiocie zatwierdzenia układu w postępowaniu o zatwierdzenie układu, otwarcia przyspieszonego postępowania układowego, postępowania układowego lub sanacyjnego. Jest to niewątpliwie postępowanie sądowe i zasadniczo dotyczy go art. 258 PrRestr, chociaż z uwagi na specyfikę postępowania zabezpieczającego w praktyce regulacja ta nie będzie miała zastosowania. Natomiast gdy postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia zostało wydane, lecz nie doszło do jego wykonania przed wydaniem postanowienia w przedmiocie zatwierdzenia układu w postępowaniu o zatwierdzenie układu, otwarcia przyspieszonego postępowania układowego, postępowania układowego lub sanacyjnego, to po tym dniu wykonanie jest niedopuszczalne (art. 224 ust. 2 w zw. z art. 259 ust. 3, art. 259 ust. 3, art. 278 ust. 3 w zw. z art. 259 ust. 3, art. 312 ust. 4 PrRestr). Gdyby zaś

do wykonania postanowienia o zabezpieczeniu doszło przed wydaniem postanowienia w przedmiocie zatwierdzenia układu w postępowaniu o zatwierdzenie układu, otwarciem przyspieszonego postępowania układowego, postępowania układowego lub sanacyjnego, postępowanie zabezpieczające nie podlega zawieszeniu, gdyż art. 259 ust. 1 oraz art. 312 ust. 1 PrRestr wówczas się nie stosuje, jako że przepisy te dotyczą wyłącznie postępowań egzekucyjnych. Jeżeli postępowanie zabezpieczające dotyczy wierzytelności objętej z mocy prawa układem, sędzia-komisarz na wniosek dłużnika lub nadzorcy sądowego może jednak uchylić zajęcie dokonane przed dniem otwarcia przyspieszonego postępowania układowego w postępowaniu zabezpieczającym dotyczącym wierzytelności objętej z mocy prawa układem, jeżeli jest to konieczne dla dalszego prowadzenia przedsiębiorstwa (art. 259 ust. 2, art. 312 ust. 2 PrRestr) [M. Geromin, A. Hrycaj, w: A. Hrycaj, A. Jakubecki, A. Witosz (red.), System Prawa Handlowego. Tom 6. Prawo restrukturyzacyjne i upadłościowe, Warszawa 2016, s. 241 i n.]. Odmiennie stanowisko w tej kwestii zajmuje P. Zimmerman, Prawo, s. 1629–1630, którego zdaniem po otwarciu przyspieszonego postępowania układowego – dodajmy: układowego, sanacyjnego oraz wydaniu postanowienia o zatwierdzenie układu, niedopuszczalne jest wykonanie wydanego przed otwarciem postępowania, postanowienia o zabezpieczeniu roszczenia wynikającego z wierzytelności objętej z mocy prawa układem, z wyjątkiem zabezpieczenia roszczeń alimentacyjnych oraz roszczeń o rentę z tytułu odpowiedzialności za uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia albo utratę żywiciela oraz o zamianę uprawnień objętych treścią prawa dożywocia na dożywotnią rentę, gdyż przeciwko syndykowi nie może być prowadzone żadne postępowanie zabezpieczające, a gdy zostało udzielone – upada.

Nie wchodząc w szczegółową analizę przedstawionych wyżej poglądów, trzeba stwierdzić, że nie dają one zadowalającej odpowiedzi na pytanie co do wpływu ogłoszenia upadłości, wydania postanowienia o zatwierdzeniu układu i o otwarciu jednego z postępowań restrukturyzacyjnych na **postępowanie zabezpieczające** będące w tej chwili w toku, niezależnie od stadium, w którym się znajduje, jeżeli dotyczy masy upadłości, roszczeń wynikających z wierzytelności objętych z mocy prawa układem lub masy sanacyjnej. Mając zaś na uwadze kontekst tych uregulowań, tj. w tym samym artykule co do wpływu ogłoszenia upadłości (art. 146 PrUpad), wydania postanowienia o zatwierdzenie układu lub otwarcia jednego z postępowań restrukturyzacyjnych (art. 259 i 312 PrRestr) na toczące się postępowanie egzekucyjne – następuje wówczas zawieszenie postępowania egzekucyjnego z mocy prawa – należy przyjąć, że następuje również **zawieszenie postępowania zabezpieczającego z mocy prawa**, mimo braku wyraźnej regulacji w tym przedmiocie w przepisach PrUpad, jak i PrRestr, niezależnie od stadium, w jakim postępowanie to (zabezpieczające) się znajduje. Teza ta znajduje potwierdzenie w art. 170 PrRestr, który w ust. 1 stanowi o umorzeniu z mocy prawa z dniem uprawomocnienia się postanowienia zatwierdzającego układ postanowień zabezpieczających prowadzonych przeciwko dłużnikowi w celu zaspokojenia wierzytelności objętych układem, w ust. 2 natomiast o podjęciu zawieszonych postępowań zabezpieczających na wniosek wierzyciela prowadzonych przeciwko dłużnikowi w celu zaspokojenia wierzytelności nieobjętych układem. Takie też stanowisko na gruncie art. 140 PrUpad przed 1.1.2016 r., którego odpowiednikiem w obecnym stanie prawnym jest art. 259 PrRestr, zajmowali S. Cieślak (Wpływ postępowania, s. 25) i A. Jakubecki (w: A. Jakubecki, F. Zedler, Prawo upadłościowe, s. 322–323).

Zawieszenie postępowania zabezpieczającego z mocy prawa powoduje, że zbędne jest **wydawanie postanowienia** w tym przedmiocie przez sąd upadłościowy, sąd restrukturyzacyjny, sędzię-komisarza, sąd, który udzielił zabezpieczenia.

[Przejdź do księgarni →](#)